

KULTURRÅDSBÖCKERNA EN ÖVERSYN AV DISTRIBUTIONSSTÖD TILL BIBLIOTEKEN

KULTURRÅDET

© Statens kulturråd 2019
ISBN 978-91-87583-25-4

Kulturrådet, Box 27215, 102 53 Stockholm Besök: Borgvägen 1–5
Tel: 08 519 264 00 E-post: kulturradet@kulturradet.se Webbplats: www.kulturradet.se

KULTURRÅDET

INNEHÅLL

Förord sid. 4

Sammanfattning sid. 5

1. Inledning sid. 6

Bakgrund sid. 6

Enkät till bibliotek sid. 7

2. Enkätresultat 2018 sid. 8

Bibliotekens inställning till stödet sid. 8

Bibliotekens hantering av titlarna sid. 9

Utvecklingsmöjligheter sid. 12

3. Utvecklingsförslag utifrån översynen sid. 14

Föreslagna utvecklingsinsatser sid. 14

4. Genomförda externa samråd, möten och relaterat sid. 16

Referenser sid. 16

FÖRORD

Sedan mitten av 1970-talet har Sverige haft ett statligt litteraturstöd, med syfte att ”främja mångfald, kvalitet och fördjupning”¹ i utgivningen av litteratur. Stödet kom till som ett resultat av 1968 års litteraturutredning. Utredarna talade om en kris för kvalitetslitteraturen och menade att konstnärligt intressanta barnböcker, lyrik och kvalificerade översättningar hade svårt att hävda sig mot den mer lönsamma litteraturen. Litteraturpropositionen 2013 framhåller att stödet fortfarande ”har stor betydelse för att främja utgivning och spridning av kvalitetslitteratur”.²

För att se till att de litteraturstödda titlarna fick en större spridning till läsare i hela landet infördes på 1990-talet ett stöd för distribution till folkbiblioteken. Det förordades bland annat av betänkandet *Boken i tiden*³ som konstaterar att staten genom ett utgivningsstöd bidrar till utgivning och produktion, men förbigår distributionen. Idag tar de flesta kommuner utan kostnad emot uppåt 800 titlar vardera per år. Stödet är frivilligt och det går inte att välja vilka böcker man vill ha, utan alla stödda titlar skickas ut.

Nu har det gått över trettio år sedan litteraturstödet infördes och sju år sedan Kulturrådet senast skickade ut en enkät till biblioteken om hur böckerna tas emot och

används. Med enkäten som redovisas i den här rapporten ville vi ta reda på hur man ser på distributionsstödet idag och hur Kulturrådet kan underlätta för folkbiblioteken att ta till vara stödets läs- och litteraturfrämjande potential.

Det är glädjande att se att det verkar finnas ett utbrett intresse och engagemang för kulturrådsböckerna bland många bibliotek. Det är också både intressant och lärorikt att få ta del av det praktiska arbete som omgärdar dessa böcker. Enkäten påminner om distributionsstödet betydelse, men också om att hanteringen av leveranserna och möjligheterna att aktivt arbeta med dem i verksamheten ser olika ut.

Vi vill rikta ett stort tack till de bibliotek som medverkat i enkäten. Nu ser vi fram emot att med utgångspunkt i enkätsvaren arbeta vidare med att utveckla stödinsatser, med siktet inställt på att ännu fler ska få möjlighet att uppleva och utforska litteraturstödda böcker.

Lotta Brilioth Biörnstad

*Chef för litteratur- och biblioteksenheten
vid Statens kulturråd*

1. Förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser.

2. *Läsa för livet: regeringens proposition 2013/14:3*, s 48.

3. Utredningen om boken och kulturtidskriften, *Boken i tiden*: betänkande, 1997.

SAMMANFATTNING

Under 2018 har Kulturrådet genomfört en översyn av distributionsstödet. Syftet har varit att få fördjupad kunskap om hur biblioteken ser på och hanterar leveranserna av kulturrådsböcker samt att identifiera konkreta stödinsatser som kan underlätta bibliotekens arbete med titlarna. Översynen bygger på en enkät som skickades ut till de 288 bibliotek som mottar distributionsstödda titlar, samt dialog med externa parter. 180 bibliotek besvarade enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 63 procent. Utöver folkbibliotek återfinns en regional biblioteksverksamhet, tre läns- och stadsbibliotek och ett specialbibliotek bland respondenterna.

Av enkäten att döma finns det ett utbrett intresse för distributionsstödet bland biblioteken. 91 procent av respondenterna vill fortsätta motta leveranserna och många bibliotek exponerar dessa titlar på särskild plats i bibliotekslokalen. "Kulturrådsböckerna" beskrivs bland annat bredda och fördjupa beståndet. Enkäten visar samtidigt att det finns olika synpunkter om leveranserna, att en del genrer och titlar kan upplevas som mer svårhanterade än andra.

Andelen kulturrådsböcker som införlivas i beståndet, säljs eller skänks varierar mellan biblioteken. Utrymme och resurser beskrivs ha betydelse, men även andra faktorer. Att en bok inte införlivas i beståndet utan till exempel säljs eller slängs förefaller ofta bero på att biblioteken redan köpt in den eller att den ses som svårutlånad. Flera bibliotek berättar att de skickar vidare böcker till filialbibliotek och andra aktörer.

71 procent av biblioteken arbetar i någon mån läsfrämjande med kulturrådsböckerna, men ofta är det bara en liten del av leveranserna som berörs. Det ges flera exempel på hur böckerna används som gåvor i till exempel läsfrämjande evenemang. Det ges även exempel på mer riktade läsfrämjande projekt. 31 procent av biblioteken samarbetar med andra aktörer kring titlarna. Den vanligaste samarbetsparten är förskola, grund- och gymnasieskola eller vuxenutbildning.

I enkäten ombads biblioteken anmäla intresse för ett antal föreslagna stödinsatser. Förslagen gav överlag positiv respons. De insatser som flest bibliotek visar intresse för är affischer, bokmärken, klistermärken eller annat informationsmaterial, information om litteratur på minoritetsspråken och inspirationsmaterial om distributionsstödet möjligheter.

Bland enkätens fritextsvar ges förslag på insatser som skulle kunna förenkla hanteringen av leveranserna. Ett

tjugotal respondenter påtalar till exempel att det vore bra om leveranserna var anpassade efter bibliotekens behov och resurser. Kulturrådet understryker dock att som distributionsstödet är utformat är selektiva leveranser inte praktiskt möjligt och inte heller önskvärt ur ett läs- och litteraturfrämjande perspektiv.

Kulturrådet har med utgångspunkt i enkätsvaren formulerat ett antal förslag på utvecklingsinsatser för att främja bibliotekens möjligheter att arbeta läsfrämjande med de distributionsstödda böckerna. Förslagen är bland annat att ta fram en informationskrift om litteratur- och distributionsstödet och ett inspirationsmaterial om distributionsstödet möjligheter. Några förslag berör Kulturrådets interna hantering av distributionsstödet.

1. INLEDNING

Bakgrund

Följande rapport presenterar resultatet av Kulturrådets översyn av distributionsstödet som genomförts under 2018. Syftet med översynen har varit att få fördjupad kunskap om hur biblioteken ser på och hanterar leveranserna av kulturrådsböcker samt att identifiera konkreta stödinsatser som kan underlätta bibliotekens arbete med titlarna.

Fyra slags aktörer berörs av distributionsstödet – förlag som ansöker om litteraturstöd, bibliotek, läsarna och författarna. Denna rapport behandlar i huvudsak bibliotekens förhållningssätt till stödet men även i viss utsträckning de andra tre parternas betydelse och roll, framförallt vad gäller stödets utvecklingsmöjligheter.

Översynen bygger till stor del på en enkät som skickades ut till de 288 bibliotek som mottar distributionsstödda titlar från Kulturrådet. Inom ramen för översynen har även dialog förts med externa parter som berörs av stödet, i huvudsak med folkbibliotek, regional biblioteksverksamhet och Författarförbundet. Nämnade parter synpunkter har vägts in i de förslag som presenteras sist. Samråd kring enkäten har förts med SKL.

Parallellt med översynen av distributionsstödet genomför myndigheten en översyn av litteraturstödet. Litteraturstödsöversynen fokuserar på utfallet under perioden 2014–2017 och innefattar, precis som distributionsstödsöversynen, en enkät. Enkäten, som skickats till förlag som sökt litteraturstöd från Kulturrådet under 2017 innehåller några frågor om distributionsstödet. Resultatet från denna översyn redovisas separat.

Rapporten inleds med en redovisning av bibliotekens svar på enkäten, följt av en presentation av ett antal förslag på möjliga stödinsatser, som syftar till att främja bibliotekens möjligheter att arbeta läsfrämjande med de distributionsstödda titlarna.

Kulturrådets arbetsgrupp för översynen av distributionsstödet har bestått av: Andreas Åberg (sammanställare) och Johanna Övling (utredare). Deltagande medarbetare inom bibliotek, litteratur och läsfrämjande är: enhetschef Lotta Brilioth Biörnstad, handläggarna Jan Kärrö, Anna Ringberg, Susanna Höijer, Zoi Santikos, Henriette Zorn, Nina Ström, utredaren Martin Rickardsson och administratören Alan Deswar.

Om distributionsstödet

Distributionsstödet är direkt kopplat till litteraturstödet. Kulturrådet har två huvudsakliga stödformer för litte-

raturstöd: det så kallade efterhandsstödet och stödet till planerad utgivning av litteratur, vilket även innefattar stödformen planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur.

Litteraturstödet kan sökas av professionella utgivare och delas huvudsakligen ut som ett efterhandsstöd inom fyra kategorier: skönlitteratur, barn- och ungdomsböcker, bildverk och serier samt facklitteratur. Kulturrådets handläggare administrerar de inkomna ansökningarna och bedömningen görs i fyra arbetsgrupper med sakkunniga ledamöter, till exempel författare, översättare, bibliotekarier, ämnesexperter och forskare.

Ett förlag som beviljats litteraturstöd för en utgiven titel åtar sig att leverera titeln till de huvudbibliotek som har valt att motta dessa leveranser. I dagsläget beviljas 750–800 titlar årligen litteraturstöd och ett exemplar av varje bok når 288 bibliotek i landet inklusive några regionala biblioteksverksamheter och två specialbibliotek (Nordens hus i Reykjavik och Kulturkontakt Nord i Helsingfors). Genom det så kallade distributionsstödet betalar Kulturrådet förlagen för de böcker som levereras till bibliotek⁴ samt ombesörjer den logistiska hanteringen av dem.

Distributionsstödet infördes på 1990-talet i syfte att bredda tillgängligheten av kvalitetslitteratur. I betänkandet *Boken i tiden*⁵, där distributionsstödet i dess nuvarande form föreslogs, konstaterades att staten genom ett utgivningsstöd bidrar till utgivning och produktion, men förbigår distributionen. Det är rimligt att kvalitetslitteraturen görs tillgänglig för en bred allmänhet genom ökade statliga insatser, står det vidare, och just biblioteken är centrala i det läsfrämjande arbetet.

Läsfrämjande arbete

Kulturrådet ställer inga krav på motprestationer från biblioteken för att få ta emot stödet. Som statlig myndighet råder inte Kulturrådet över hur en kommunal verksamhet bedriver sitt arbete och hur böckerna hanteras i verksamheten.⁶ I linje med vårt läsfrämjande uppdrag uppmuntrar vi dock gärna biblioteken till läsfrämjande arbete med böckerna.

Enligt riksdagens nationella mål för litteratur- och läsfrämjande ska alla i Sverige, oavsett bakgrund och med

4. Förlagen ersätts med 50 procent av bokens f-pris multiplicerat med antalet bibliotek som mottar leveranserna.

5. Utredningen om boken och kulturtidskriften, *Boken i tiden*: betänkande, 1997, s. 277ff.

6. Det finns inte heller några särskilda regler för folkbibliotekens gallring av beståndet, vilket alltså även innefattar kulturrådsböckerna. Gallring enligt arkivlagen gäller endast hantering av allmänna handlingar.

utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Som statlig myndighet har Kulturrådet i uppdrag att initiera, samordna och följa upp läsfrämjande insatser av nationellt strategiskt intresse. Det innebär bland annat att Kulturrådet fördelar medel till läsfrämjande projekt, som bland annat biblioteken kan söka, och publicerar skrifter och material om läsfrämjande metoder och forskning inom området.⁷ Arbetet tar sin utgångspunkt i myndighetens handlingsplan för läsfrämjande⁸ som definierar läsfrämjande på följande sätt:

- ta bort hinder för läsning och öppna vägar till litteraturen
- bidra till att människor kan utveckla alla sina språk
- stärka läsarens självtillit och läsaridentitet
- öka tillgången till en mångfald av litteratur på olika språk och i olika format för läsare i alla åldrar
- ge fler möjlighet till en konstnärlig upplevelse genom litteratur

Enkät till bibliotek

Våren 2018 skickade Kulturrådet ut en enkät till samtliga 288 bibliotek som mottar leveranser av distributionsstödda titlar. Senaste gången Kulturrådet gick ut med en enkät till biblioteken om dessa titlar var 2011. Utfallet av 2011 års enkät låg till grund för ett antal läsfrämjande insatser, till exempel konferensen ”Garanterat bra böcker” 2015 som handlade om läsfrämjande arbete med kvalitetslitteratur på biblioteken.

Den förra enkäten har i viss utsträckning legat till grund för utformandet av 2018 års enkät. I rapporten görs inga djupgående jämförelser mellan resultatet av enkäterna, främst eftersom 2018 års enkät är inriktad på att ligga till grund för potentiella stödinsatser. De 13 frågorna i enkäten berör framförallt bibliotekens hantering av och läsfrämjande arbete med de distributionsstödda titlarna samt utvecklingsmöjligheter.

Enkätens utfall

Totalt 180 bibliotek besvarade enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 63 procent. Utöver folkbiblioteken återfinns en regional biblioteksverksamhet, tre stads- och länsbibliotek och ett specialbibliotek bland respondenterna. Svarsunderlaget ger sammantaget en bred spridning av bibliotekens geografiska hemvist och kommunstorlek som spänner från runt 2 500 till 300 000 invånare.

Enkäten skickades till bibliotekens info-adress och det har sedan varit upp till biblioteken att avgöra vem eller vilka som ska besvara den. Kulturrådet har därför

inte full kännedom om vilka verksamhetsgrenar som medverkat i att besvara frågorna. Ett bibliotek kontaktade myndigheten i ett senare skede med en önskan om att besvara enkäten ytterligare en gång för att addera ett verksamhetsperspektiv. Det sist inkomna svaret från detta bibliotek behandlas därför kvalitativt i redovisningen.

Redovisning av utfall

Eftersom enkätfrågorna inte var obligatoriska varierar svarsfrekvensen och några frågor har relativt högt svarsbortfall. För att ge en så rättvis bild som möjligt av utfallet redovisas därför svaren i relation till antalet svarande på enkäten, kompletterat med en bortfallsanalys då det har ansetts motiverat. I text redovisas i vissa fall även svaren i relation till antalet svarande på en enskild fråga.

Respondenterna informerades om att deras svar inte var bindande. De fick exempelvis svara på om de vill fortsätta att motta bokleveranser från Kulturrådet. Denna och övriga frågor ställdes för att kartlägga intresset för leveranserna och för att lägga en grund inför möjliga utvecklingsinsatser.

7. Se t.ex. Kulturrådets skrift *Med läsning som mål*, 2015.

8. Handlingsplanen har reviderats 2019.

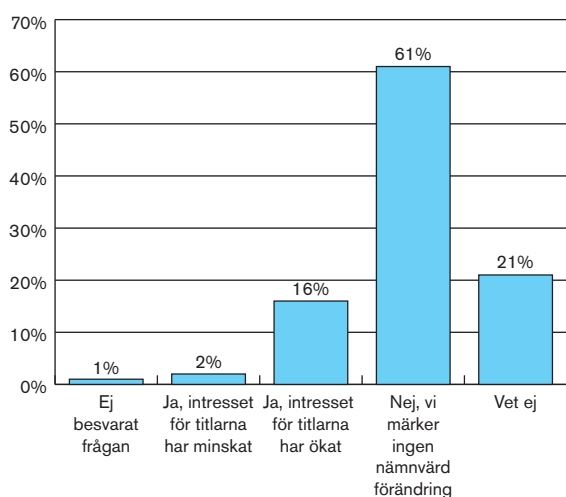
2. ENKÄTRESULTAT 2018

Bibliotekens inställning till stödet

Av enkäten att döma finns det ett utbredd intresse för distributionsstödet bland biblioteken. 91 procent av enkätens 180 respondenter uppger att de vill fortsätta motta leveranser av kulturrådsböcker under 2019, vilket motsvarar 163 bibliotek. Fyra bibliotek vill däremot att bokleveranserna upphör och 12 bibliotek svarade *vet ej* på frågan.⁹ När Kulturrådet gick ut med en liknande enkät till biblioteken 2011 var andelen bibliotek som önskade att leveranserna upphörde större. Av de totalt 273 folkbibliotek som besvarade 2011 års enkät önskade 7 procent, 19 bibliotek, att leveranserna skulle upphöra.¹⁰

Låntagarna är endast indirekt representerade i enkäten, bland annat genom en fråga där biblioteken fick uppge om låntagarnas intresse för kulturrådsböckerna har förändrats över tid. Som framgår av nedanstående figur är det fler bibliotek som märker av ett ökat intresse för titlarna hos låntagarna än det motsatta. En majoritet av respondenterna upplever dock varken en påtaglig ökning eller en minskning av intresse. Möjliga förklaringar till detta diskuteras närmare under rubriken *Bibliotekens hantering av titlarna*.

Figur 1. Har låntagarnas intresse för titlarna förändrats de senaste 3 åren?

Figur 1. Bibliotekens uppskattning av huruvida låntagarnas intresse för titlarna har förändrats i någon riktning de senaste tre åren. 110 respondenter har inte har märkt av någon nämnvärd förändring. 29 bibliotek upplever att intresset för titlarna har ökat och 3 bibliotek märker av ett minskat intresse hos låntagarna. 37 bibliotek svarade *vet ej* och ett bibliotek besvarade inte frågan.

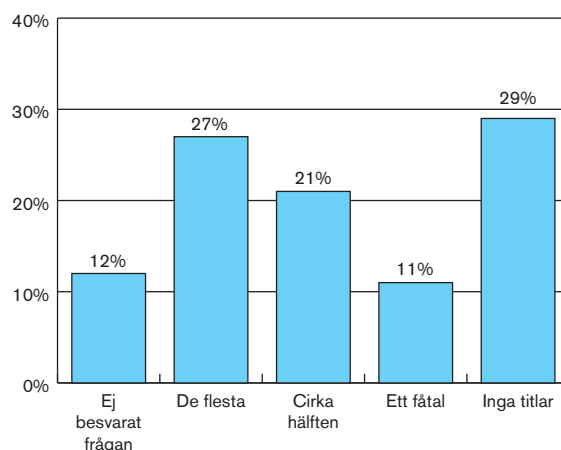
9. Ett bibliotek besvarade inte frågan. Kulturrådet avser att återkomma till biblioteken med en formell förfrågan om vilka bibliotek som vill fortsätta motta leveranserna framöver, vilket även gjordes efter enkätutskicket 2011.

10. 2011 års enkät saknade svarsalternativet *vet ej*.

Exponering av kulturrådsböckerna

Respondenterna kunde utveckla sina svar om låntagarnas intresse i skriftlig form.¹¹ Bland fritextsvaren framträder en viss kontrast mellan de som upplever att kulturrådsböckerna röner ett engagemang hos låntagarna, inte minst hos ”en beständig klick”, som ett bibliotek uttrycker det, och det, förvisso fåtal, respondenter som beskriver intresset som lågt. Denna till synes olikartade upplevelse av kulturrådsböckerna återfinns även på andra håll i enkäten. Kulturrådsböckernas ”smala” eller ”udda” karaktär beskrivs av en del respondenter som mer eller mindre svårhanterade. ”Många av de litteraturstödda titlarna är smala, i smalaste laget för vår genomsnittlige låntagare”, erfar till exempel en respondent. Ambitionen med distributionsstödet har sedan det infördes varit att bredda utbudet av litteratur genom att stödja små förlag. Det är inte sällan dessa förlag som ger ut titlar som kan uppfattas som smala.

Figur 2. Titlar som placeras på särskild hylla

Figur 2. Andelen distributionsstödda titlar som placeras på särskild hylla. 48 bibliotek placerar de flesta av dessa titlar på särskild hylla, 38 bibliotek cirka hälften av titlarna och 20 bibliotek uppger att ett fåtal av dessa titlar ställs på särskild hylla. 53 bibliotek placerar inga distributionsstödda titlar på särskild hylla och 21 bibliotek har inte besvarat frågan.

”Det är väl hur vi jobbar med dem som gör skillnad” skriver en respondent och antyder det som flera ger uttryck för i enkäten, nämligen att bland annat tid och resurser krävs för ett aktivt arbete med dessa titlar, men också att mindre insatser kan ha betydelse för möjligheten att nå ut med böckerna. Bland de som upplever att låntagarnas intresse för titlarna har ökat kopplas det ofta samman med att titlarna har synliggjorts mer. När böckerna görs synliga i biblioteksrummet kan låntagarna lättare hitta

11. 67 respondenter utvecklade sina svar i fritext.

dem och även bli uppmärksammade på att de är stödda av Kulturrådet och att nya leveranser väntar.

Som framgår av ovanstående figur använder en majoritet av biblioteken i varierande utsträckning särskilda hyllor för kulturrådsböckerna. Sett till antalet respondenter som besvarat frågan motsvarar det 67 procent. Under nedanstående rubrik ges andra exempel på hur bibliotek arbetar med dessa titlar i och utanför biblioteksrummet.

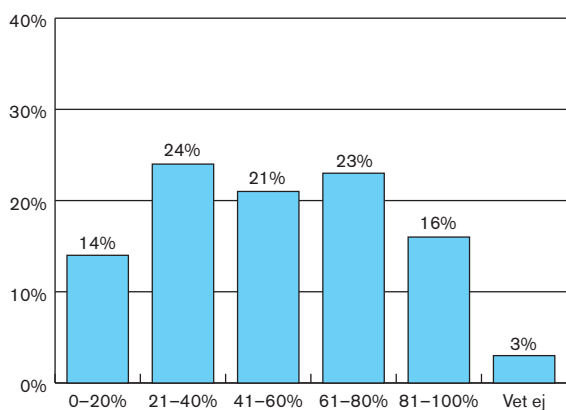
Bibliotekens hantering av titlarna

Införlivning i bestånd

Som tidigare nämnts uppger en majoritet av enkätens respondenter att de varken ser en ökning eller minskning av låntagarnas intresse för titlarna. Av de efterföljande fritextsvaren framgår att detta kan bero på att böckerna är införlivade i det ordinarie beståndet, och därmed inte alltid går att urskilja i utlåningsstatistiken. Liknande svar återfinns hos de som svarat *vet ej* på frågan.

Som framgår av nedanstående figur varierar andelen böcker som biblioteken införlivar i beståndet. En vanlig anledning till att titlarna inte införlivas uppges vara att biblioteken redan har köpt in dem. De kan också anses vara för ”smala”, ”udda” och därmed svårutlånade för att katalogiseras. Bibliotekens rutiner för gallring av kulturrådsböckerna beskrivs närmare under rubriken *Böcker som säljs eller skänks*.

Figur 3. Titlar som införlivas i bestånd

Figur 3. Andelen distributionsstödda titlar som införlivas i bestånd. 26 respondenter uppger att 0–20 procent av böckerna införlivas i beståndet, 43 bibliotek att 21–40 procent införlivas, 37 bibliotek att 41–60 procent införlivas, 41 bibliotek att 61–80 procent införlivas och 28 bibliotek uppskattar att 81–100 procent av de distributionsstödda böckerna införlivas i biblioteksbeståndet. 5 bibliotek svarar *vet ej*.

Rutiner och förutsättningar

Med enkäten ville vi få ökad insyn i bibliotekens praktiska arbete med de distributionsstödda titlarna, som underlag för Kulturrådets utveckling av stödinsatser. I fyra delfrågor, följt av en fritextfråga, fick respondenterna uppskatta i vilken utsträckning titlarna placeras på

en särskild hylla (redovisas ovan), används i läsfrämjande åtgärder, säljs eller skänks bort.¹²

Som framgår av figur 2 och 4–6 varierar svarsfrekvensen. De uteblivna svaren kan delvis förstås mot bakgrund av att frågorna saknar svarsalternativet *vet ej*. Det är möjligt att det även kan bero på en viss osäkerhet inför hur böckerna ”får” hanteras, vilket några svar antyder. En respondent skriver uttryckligen att de önskar förtydligande information om det till exempel är tillåtet att skänka bort dubletter i de fall biblioteken redan har köpt in böcker som kommer från Kulturrådet. Kulturrådet ställer som tidigare nämnts inga krav på motprestationer från biblioteken för att få ta emot titlarna. Vi vill samtidigt betona att vi gärna ser att biblioteken arbetar läsfrämjande med böckerna och har därför, med utgångspunkt i enkätsvaren, formulerat förslag på insatser som skulle kunna underlätta för biblioteken att arbeta med böckerna, vilka redovisas i kapitel tre.

Rutiner som omgärdar leveranserna

Enkätsvaren ger en inblick i de olika rutiner som omgärdar de distributionsstödda böckerna på biblioteken runt om i landet. Hanteringen beskrivs ofta som en stegvis process som kan innefatta bedömning av leverans, exponering, införlivning i bestånd och gallring. Medan somliga har som rutin att – efter bedömning – införliva titlar i beståndet och exponera ett urval på en särskild hylla, gör andra det omvända, exponerar ett urval – ibland särskilt smala titlar – som genomgår en slags provotid innan de eventuellt införlivas i beståndet alternativt gallras. En respondent beskriver:

Många av titlarna fyller gap i det egna beståndet, böcker som förvisso är fina och viktiga men som inte prioriteras av ekonomiska skäl i de egna inköpen. Ökar bredden på sortimentet vi själva kan hålla. De titlar som kommer på främmande språk ser vi som mycket viktiga tillskott i beståndet. Även de böcker som kanske är för smala för våra egna hyllor gör stor nytta om/när vi hittar någon intresserad som då kan få sitt lystmäte. (Respondent, folkbibliotek)

Flera bibliotek beskriver att de har en rutin att skicka dubletter eller andra titlar till filialbibliotek eller andra biblioteksorganisationer. Det ges även exempel på att de skickas till andra verksamheter, till exempel museer, kulturhus, föreningar, barnhälsovård och barnomsorg. ”Några av dessa används på en boksnurra på en ort där kommunen inte har något bibliotek”, exemplifierar en

12. 132 bibliotek besvarade en för delfrågorna gemensam efterföljande fritextfråga.

respondent. Andra bibliotek uppger att de inte har några särskilda rutiner för dessa titlar, utan att de hanterar dem i linje med bibliotekets ordinarie rutiner för bokinköp.

Böcker som säljs eller skänks

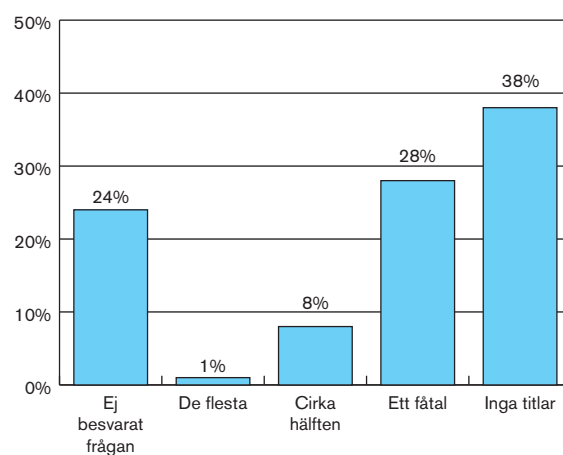
Av biblioteken som besvarat enkäten uppger 37 procent att de i någon mån säljer kulturrådsböcker och 62 procent att de i olika utsträckning skänker bort titlar. Det ska betonas att det oftast rör sig om ett fåtal böcker som säljs eller skänks. 26 bibliotek skänker dock bort cirka hälften och 14 bibliotek säljer cirka hälften av leveranserna.

En orsak till att en distributionsstödd titel säljs eller skänks kan vara att biblioteken redan har köpt in boken. Böckerna anländer till biblioteken med viss fördröjning från utgivningsdatum, eftersom förlagen har sex månader på sig att söka litteraturstöd från att de lanserats på marknaden. Inom vissa genrer kan dubletter eller ”smala titlar” även upplevas som belastande, ifall det rör sig om titlar som inte utlånas frekvent. På grund av platsbrist katalogiseras dessa i allmänhet inte, och det verkar i hög grad vara dessa kulturrådsböcker som säljs, skänks, kastas eller magasineras. Av fritextsvaren att döma kan även målgrupp, intresseområden och bibliotekens fokusgrupper ha betydelse för hur böckerna hanteras. En respondent beskriver: ”Det kommer också en hel del smal litteratur som helt enkelt inte lånas. Vi försöker vara generösa och införliva även det mycket smala – några år senare dyker de upp på gallringslistor med få eller inga utlån och vi får gallra”.

I vilka sammanhang böckerna skänks eller säljs varierar. Flera bibliotek berättar att böckerna kan användas som gåvor vid läsfrämjande evenemang, olika slags tävlingar, lotterier eller författarbesök. De kan också skänkas eller säljas vid bokbord eller ges till personalen. Särskilt barn- och ungdomsböcker beskrivs som värdefulla gåvor. Så här beskriver en respondent bibliotekets rutiner kring kulturrådsböckerna:

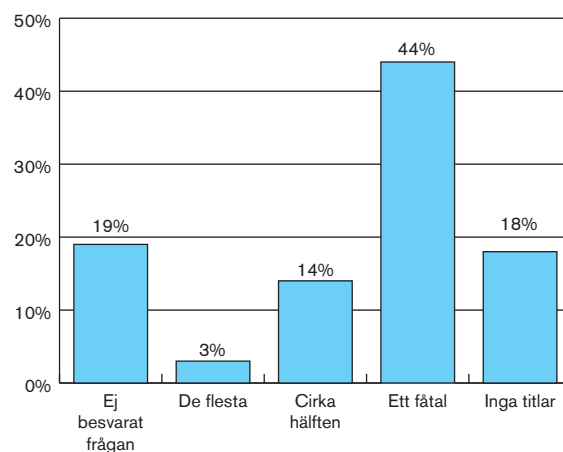
De böcker som vi inte redan har i vårt bestånd lägger vi in och sätter på vanlig öppen hylla. Bilderböcker skänks till barnhälsovården. Kapitelböcker för låg- och mellanstadiet används i läsfrämjande åtgärd, exempelvis ”sommarboken”. Tonårsböcker används som gåvor till praoelever. Vuxenböcker används som gåvor vid exempelvis bokcaféer. De som blir över säljs till ett billigt pris eller sätts på bokbytarhylla. Det har även hänt att vi slagit in böcker i paket vid jul som besökare fått ta med sig hem. (Respondent, folkbibliotek)

Figur 4. Titlar som säljs

Figur 4. Andelen distributionsstödda titlar som säljs. 51 bibliotek uppger att de säljer ett fåtal av de distributionsstödda titlarna och 14 bibliotek säljer cirka hälften av titlarna. Två bibliotek uppger att de flesta distributionsstödda titlarna säljs och 44 bibliotek har inte besvarat frågan.

Figur 5. Titlar som skänks bort

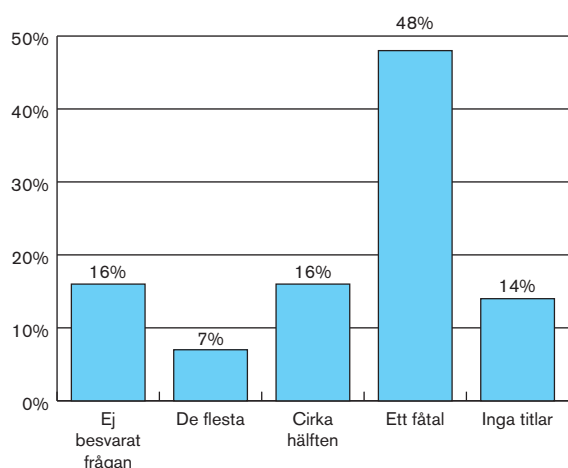

Figur 5. Andelen distributionsstödda titlar som skänks bort. 33 bibliotek uppger att inga titlar skänks bort, 26 bibliotek att cirka hälften skänks bort och 6 bibliotek uppger att de flesta av de distributionsstödda titlarna skänks bort. 35 bibliotek har inte besvarat frågan.

Läsfrämjande satsningar

71 procent av enkätens respondenter, motsvarande 127 bibliotek, uppger att de arbetar läsfrämjande med kulturrådsböcker. Sett till antalet respondenter som besvarat frågan motsvarar det 84 procent. För flertalet av dessa bibliotek berörs endast en begränsad del av leveranserna och omfattningen på de läsfrämjande insatserna förefaller variera. Barnböcker beskrivs av några bibliotek vara mer lättanvända i det läsfrämjande arbetet. Vi har tidigare sett exempel på att böckerna kan användas som bland annat bokgåvor till externa aktörer och vid läsfrämjande evenemang, bokbussar och exponering i bibliotekslokalen. Enkätsvaren ger även några exempel på när titlarna används i mer specifika projekt och satsningar på läsfrämjande.

Figur 6. Titlar som används i läsfrämjande åtgärder

Figur 6. Andelen distributionsstödda titlar som används i läsfrämjande åtgärder. De flesta, 86 bibliotek, uppger att de arbetar läsfrämjande med ett fåtal av dessa titlar. 29 bibliotek arbetar med cirka hälften av titlarna och 12 bibliotek med de flesta distributionsstödda titlar. 25 bibliotek uppger att de inte arbetar läsfrämjande med några av dessa titlar och 28 bibliotek har inte besvarat frågan.

Exempel som ges är bland annat bokcirklar, berättarprojekt, bokprovning, samtal om lyrik med utgångspunkt i leveranserna från Kulturrådet och att bibliotekarier skriver blogginlägg om böckerna.¹³ Ett bibliotek använder böckerna i ett projekt som går ut på att inspirera föräldrar med barn i förskola att läsa högt för sina barn. Ett annat har vid några tillfällen använt böckerna i bokcirklar och diskuterat litteraturstödet, vad det är och varför det behövs. Ett tredje berättar att de gör en "happening" av öppnandet av lådorna med de låntagare som vill vara med: "Under sampråk och fika kastar de förtjust sig över lådorna och dess innehåll, för att sedan låna med sig hem".

Ett bibliotek har genomfört en större satsning på de distributionsstödda böckerna. Satsningen har inneburit synligare exponering och uppmärkning av titlarna, rutiner för distribution till andra bibliotek och att särskild personal numera arbetar med dessa böcker. Satsningen beskrivs som mycket lyckad: "Många besökare stannar till vid hyllorna och flera har uttryckt sin uppskattning. Utlånsiffrorna talar också för det".

Samarbeten kring titlarna

Exempel på läsfrämjande satsningar ges även i anslutning till en fråga om samarbeten kring kulturrådsböckerna. 55 bibliotek uppger att de har samarbeten, vilket motsvarar 31 procent av enkätens 180 respondenter.¹⁴ Den mest förekommande samarbetsparten är förskola, grund- och gymnasieskola eller vuxenutbildning följt av folkbiblio-

13. "Garanterat Bra Böcker-bloggen", som Länsbibliotek Dalarna har utvecklat och drivit: <http://garanteratbrabocker.se/en-bokblogg-fran-dalarna/>

14. Frågan besvarades genom att respondenterna bockade för samarbetsaktörer i en lista. De kunde även uppge om de samarbetar med aktörer som inte ingick i listan.

tek och regional biblioteksverksamhet. Ett mindre antal bibliotek har samarbeten med författarcentrum eller andra biblioteksaktörer och inga respondenter uppger att de samarbetar med förlag kring titlarna. Andra enskilda samarbetspartner som nämns är till exempel litteraturfestivaler, folkhögskolor, kulturföreningar, studieförbund, barnkulturcentrum och den lokala bokhandeln.

Några bibliotek uttrycker ett intresse för att utveckla samarbeten, även om brist på tid- och resurser kan vara en försvårande omständighet. Författarbesök, digitala plattformar för artiklar och boktips och samarbete med Svenska för invandrare (SFI) är några förslag som ges. "Gärna ngn form av samarbete med biblioteken i länet kring titlarna, lyfta kvalitet", resonerar en respondent som också föreslår en lyriksatsning för bibliotekspersonalen.

Ett bibliotek skulle vilja se en "gemensam ansträngning" med den regionala biblioteksverksamheten kring dessa titlar: "De bibliotek som är mest beroende av de här titlarna är samtidigt biblioteken som har minst arbetstid och möjligheter att jobba till exempel med dem på nätet." Ett annat bibliotek har funderat på att initiera ett samarbete med andra bibliotek kring en utlåningsbar "bokcirkelkasse". Andra önskar istället fokusera på litteraturens möte med låntagarna: "Vi ser främst distributionsstödet som en möjlighet för våra användare att få tillgång till litteratur som folkbiblioteket inte haft möjlighet att köpa in".

Utmaningar för det läsfrämjande arbetet

750–800 titlar fördelas årligen ut till de bibliotek som frivilligt tar emot distributionsstöd.

Bland enkätsvaren framkommer att det kan upplevas som resurskrävande att praktiskt hantera leveranserna av kulturrådsböcker. Även om det inte alltid skrivs explicit är det troligt att upplevelsen av tidsbrist även har inverkan på möjligheten att arbeta läsfrämjande. Några är tydliga med att bristen på till exempel personalresurser påverkar möjligheten att arbeta läsfrämjande i den utsträckning de skulle vilja göra det, vilket kan innebära att de inte har möjlighet att arbeta aktivt med de distributionsstödda böckerna. "Skulle egentligen främst behövas en större personalinsats för att arbeta läsfrämjande med böckerna men tiden saknas. Tänker då främst på inläsningstid av titlar och tid för att göra en presentation" skriver till exempel ett bibliotek. Ett annat skriver:

Vi har ett starkt engagemang då det gäller de distributionsstödda titlarna. Främst används de för att öka bredden på filialerna, där det inte finns ekonomi alls för att kunna ta in den typen av litteratur. Vi skulle vilja jobba mer med dem, har under perioder haft

särskilda hyllor och försöker skriva så mycket som möjligt om dem på nätet, det rör sig tyvärr bara om ett fåtal titlar dock. (Respondent, folkbibliotek)

I enkäten framkommer även att det kan vara svårt att arbeta läsfrämjande med endast ett exemplar av varje bok – en stor del av det läsfrämjande arbete som genomförs på biblioteken förutsätter flera exemplar av böckerna som de utgår ifrån. Böckernas genre och innehåll kan också ha betydelse för möjligheten att arbeta läsfrämjande. Barn- och ungdomsböcker beskrivs ibland som lättare att arbeta med, jämfört med till exempel viss vuxenlitteratur. En respondent skriver:

Vi använder t.ex. stora delar av barnböckerna till läsfrämjande åtgärder och känns verkligen som att de kommer till nytta, medan stora delar av vuxenlitteraturen kanske inte används. Då kanske det hade varit bra att kunna välja att bara få barnböckerna. Finns säkert bibliotek där man jobbar väldigt mycket mer med vuxenlitteraturen och då har större behov av att få de böckerna. (Respondent, folkbibliotek)

Utvecklingsmöjligheter

Enkätsvaren återspeglar både ett engagemang för kulturrådsböckerna och att hanteringen av leveranserna kan upplevas som resurskrävande. För att identifiera möjliga stödinsatser som kan underlätta bibliotekens hantering av och läsfrämjande arbete med titlarna fick responden-

terna anmäla intresse för ett antal förslag. Som framgår av figuren nedan är flera bibliotek intresserade av något eller några av förslagen. I fritext kunde biblioteken även ge förslag på stödinsatser och fritt reflektera kring hur distributionsstödet skulle kunna utvecklas.¹⁵

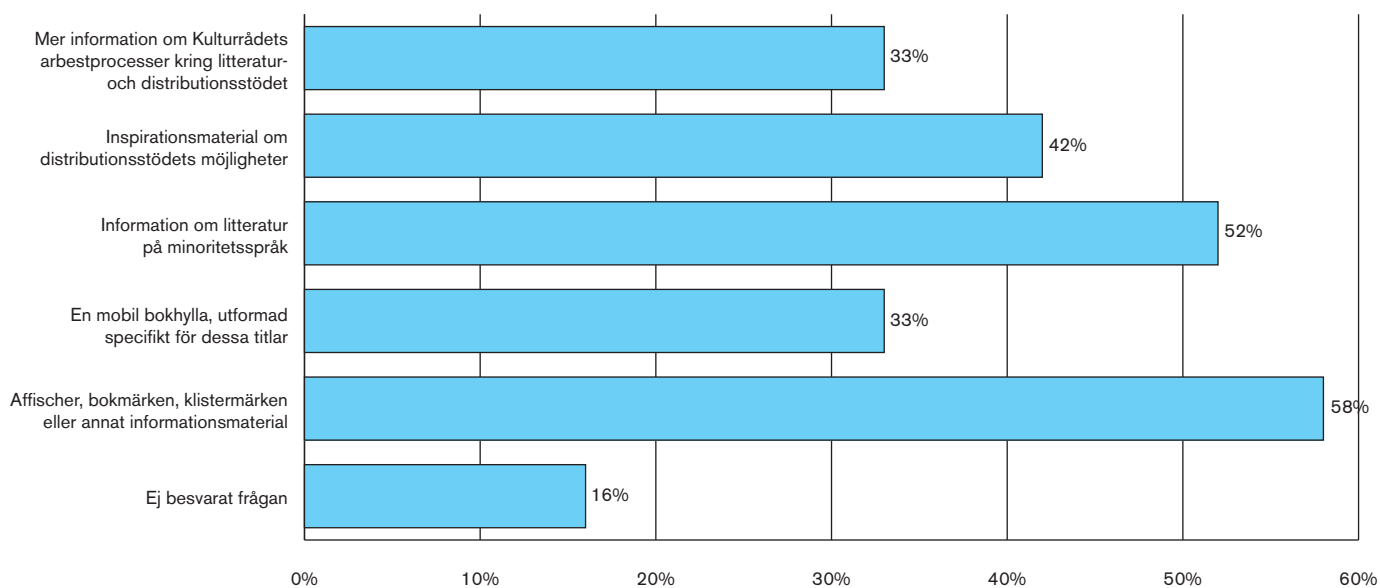
Information och marknadsföring

Att det finns ett intresse av utvecklade informationsinsatser hos flera bibliotek framgår även i flera fritextsvar. Presentationer av böcker och författare är ett återkommande förslag, samt bättre marknadsföring av leveranserna. ”Det vore bra att veta vilka utländska språk böckerna har och vad de handlar om, om det är dikter, skönlitterärt m.m.” skriver en respondent. En annan föreslår: ”Poängtera vårt uppdrag från bibliotekslagen, om en bred kvalitet i vårt utbud, samt ge tips på hur vi kan arbeta med böckerna. Inför varje släpp kanske belysa vissa titlar lite extra med något informationsmaterial så man kan göra en snygg skyltning”.

Ett bibliotek understryker dock miljöperspektivet: ”Lägg inte pengar på affischer och bokmärken, slöseri med både miljön och pengar. Men tänk om ni skulle spela in filmer och göra dem tillgängliga på youtube?” Digitala initiativ om de distributionsstödda titlarna efterfrågas även av andra bibliotek, youtubepresentationer, men även förslag på

15. 21 respondenter föreslog informations- eller stödinsatser i fritext och 62 respondenter delade med sig av övriga reflektioner kring distributionsstödet.

Figur 7. Intresse för föreslagna stödinsatser

Figur 7. Bibliotekens intresse för Kulturrådets föreslagna stödinsatser. Respondenterna kunde uppge intresse för samtliga förslag. 28 bibliotek har inte anmält intresse för något av svarsalternativen.

podcaster på temat förekommer. Kunde inte författarna själva komma och presentera böckerna, kanske inom ett visst tema? föreslår ett bibliotek. Det är ett förslag som även förts fram av Författarförbundet, som i olika sammanhang lyft fram betydelsen av att författarna "tänks in" i stödformen.

Litteratur på minoritetsspråken

Som framgår av ovanstående figur finns det hos mer än hälften av biblioteken ett intresse för ytterligare information om litteratur på minoritetsspråken. "Det skulle underlätta hanteringen och arbetsprocessen för oss bibliotekarier", förtydligar ett bibliotek. Flera bibliotek betonar även värdet/behovet av titlar på minoritetsspråken och andra språk än svenska. "Arabiska, persiska, tigrinja, minoritetsspråken, skolspråken" exemplifierar ett bibliotek och tillägger att det framförallt är mångspråken som är kostsamma och att det kan vara svårare att få tag på "bra titlar".

Logistik och leverans

Som tidigare nämnts påpekar flera respondenter att det praktiska arbetet med leveranserna är resurskrävande. "Det är trevligt att det satsas mycket i detta nationella utskick men det är dessvärre nästan oöverkomligt att kunna hantera på det sätt som Kulturrådet önskar att vi skulle göra", skriver en respondent.

I fritextsvaren ges förslag på insatser som skulle kunna förenkla logistiken. Tidigare information om vilka titlar som ingår i leveranserna för att undvika dubletter, snabbare leveranser och biblioteksutrustade böcker är några förslag som ges. Ett tjugotal respondenter menar att arbetsinsatsen skulle underlätta om bokleveranserna på något sätt var anpassade efter bibliotekets behov och resurser, genom till exempel olika leveransstorlekar beroende på kommunstorlek, en lista som biblioteken kan välja böcker från eller att biblioteken kan välja att till exempel enbart ta emot vissa genrer, till exempel barnböcker. Även böcker på andra språk än svenska beskrivs som särskilt värdefulla. En respondent skriver:

Möjligen att paketen på något sätt kunde anpassas efter storlek på mottagande bibliotek. De allra smalaste fackböckerna blir svåra att införliva för mindre bibliotek som knappt har standardverken, eller kanske rentav helt saknar utbud inom ämnesområdet. Det finns så att säga inget utbud att komplettera. Följden blir att böckerna på många håll skänks bort. (Respondent, folkbibliotek)

Förslagen om selektiva bokleveranser tycks delvis vara sammanlänkade med utrymmesbrist, men också med frågan om hanteringen av dubletter och de synpunkter som en del bibliotek ger uttryck för, det vill säga att vissa kulturrådsböcker på grund av sin smala eller udda karaktär inte är tillräckligt efterfrågade för att lägga tid och resurser på. "Mindre konstigheter", som en respondent uttrycker det. En annan skriver:

Lite väl många udda titlar, finns ingen efterfrågan från låntagarna. Fler böcker på andra språk. Litteraturstödet till förlaget kan utvecklas på andra sätt än att en mängd udda titlar skickas till biblioteken. Men också en chans för biblioteken att få tillgång till böcker som annars inte köpts in. (Respondent, folkbibliotek)

Angående förslag om selektiva leveranser

I anslutning till ovanstående resonemang om selektiva leveranser bör poängteras att Kulturrådet inte förordar en anpassning eller kurering av bokurvalet efter bibliotekens behov eller intressen. Stödet syftar till att främja en likvärdig tillgång av kvalitetslitteratur runt om i landet i linje med de nationella kulturpolitiska målen. Inte heller skulle ett selektivt baserat distributionsstöd vara rättvist gentemot förlagen och författarna. Samtliga förlag bör få samma möjlighet att få sina böcker distribuerade. Genom att litteraturstöd beviljats har myndigheten gjort en kvalitetsbedömning av det litterära verket. Att därefter genomföra ytterligare bedömningar av beviljade ansökningar, genom att välja vilka som ska få distributionsstöd eller ej, är inte förenligt med stödets läs- och litteraturfrämjande syfte. På grund av litteraturstödet konstruktion, som innebär att förlagen kan söka stödet upp till sex månader efter utgivning, finns det inte heller utrymme för en effektivisering av bokleveranserna till biblioteken.

Nämnda begränsningar till trots ser Kulturrådet goda möjligheter att på andra sätt stärka bibliotekens möjligheter att arbeta med titlarna, för de som önskar. Det diskuteras närmare i nästa kapitel.

3. UTVECKLINGSFÖRSLAG UTIFRÅN ÖVERSYNEN

Kulturrådets enkät om distributionsstödet visar att en majoritet av biblioteken som erhåller distributionsstöd idag vill behålla stödet. Enkäten talar för att det finns ett engagemang hos många bibliotek för leveranserna som breddar och fördjupar beståndet. Den påminner också om att möjligheterna att arbeta läsfrämjande med böckerna ser olika ut och att det kan upplevas som betungande att hantera dubletter och särskilt smala titlar.

Kulturrådet ställer som nämnts inga krav på motpresentationer från biblioteken för att få ta emot stödet, men vi vill samtidigt understryka att vi gärna ser att biblioteken i den mån de har möjlighet arbetar läsfrämjande med böckerna. Inför föreliggande rapport har Kulturrådet haft samråd med representanter för regional biblioteksverksamhet om distributionsstödet. I det sammanhanget har det framhållits att det är just bredden av titlar som är stödets styrka – alla bibliotek kan inte arbeta med samtliga titlar, men alla har möjlighet att jobba med några eller många av dem. På så sätt kan stödet stimulera till att utveckla och anpassa läsfrämjande metoder.

Med utgångspunkt i bibliotekens medverkan i enkäten ser vi goda möjligheter att utveckla myndighetens arbete för att stötta bibliotekens läsfrämjande arbete med de distributionsstödda böckerna. Några möjliga insatser beskrivs nedan. Det ska tydliggöras att nedanstående förslag inte är beslutade av Kulturrådet utan endast ett underlag för ett möjligt utvecklingsarbete.

Föreslagna utvecklingsinsatser

Informationsinsatser

Samtliga av enkätens föreslagna informationsinsatser har av svarsfrekvensen att döma rönt intresse. Ett förslag är därför att ge i uppdrag åt myndighetens enhet för kommunikation och omvärld att genomföra ett program med informationsinsatser med långsiktigt perspektiv, i samråd med handläggare som arbetar med läs- och litteraturfrämjande eller motsvarande. Följande informationsinsatser skulle kunna ingå:

- Informationsskrift om distributionsstödet, litteraturstödet och dess arbetsgrupper. Digitalt material samt i tryckt form.
- Lämpligt inspirationsmaterial om distributionsstödet, med kreativa exempel på hur andra bibliotek arbetat med stödet. Digitalt material samt i tryckt form.
- En fällbar bokhylla i papp, prototyp redan framtagen, med tillhörande bokmärken att sätta i böckerna samt bokstickers i samma formprofil.

Information till biblioteken om kulturrådsböckerna

För några år sedan införde Kulturrådet rutinen att förlagen i ansökan om litteraturstöd ska bifoga en bokpresentation. Syftet var att myndigheten i samband med varje sändning skulle synliggöra dessa för biblioteken (digitalt eller i pappersbilaga som medföljer sändningen). Denna modell kom emellertid inte att implementeras. Idag publiceras listor på de litteraturstödda böckerna på Kulturrådets hemsida, men det skulle med fördel kunna utvecklas. Att informationsmaterial om titlarna finns tillgängliga är viktigt ur flera hänseenden, inte minst gällande titlarna på de nationella minoritetsspråken och andra minoritetsspråk.

Arbetsgruppernas trend- och tendensrapporter inom litteraturområdet, som sammanställs årligen med utgångspunkt i det gångna årets fördelningsomgångar, utgår i stor utsträckning från litteraturstödda titlar. De ger en översiktsskild av årets bokskörd som kan vara till intresse även för biblioteken. Ett förslag är därför att de årligen får ta del av dessa rapporter i samband med att ett bokutskick görs.

Etablera en utskicksrutin till biblioteken där presentationstexterna, som finns i varje ansökan om litteraturstöd, på lämpligt sätt skickas ut i samband med de sändningar som når biblioteken. För kontinuitetens skull, sammanställ en överskådlig mall som används vid varje utskick. När arbetsgrupperna är klara med sina tendensrapporter inom litteraturområdet skickas de med.

Läsfrämjande bidrag till kulturrådsböcker

På enkätfrågan om hur biblioteken önskar att stödet utvecklas, handlar mycket om att de vill att det ska kunna anpassas efter specifika förutsättningar. Exempelvis vill vissa bibliotek kunna välja respektive välja bort titlar. Eller välja flera exemplar av en och samma titel. Utifrån ett logiskt, rättvis- och ekonomiskt perspektiv är den typen av anpassningar inte möjliga, men däremot är det möjligt för biblioteken att söka läsfrämjandemedel för att själva genomföra de anpassningar som krävs för att kunna arbeta läsfrämjande med de distributionsstödda titlarna.

Flera bibliotek har genomfört ambitiöst utformade läsfrämjande satsningar som utgår från kulturrådsböckerna, till exempel Region Halland, Lunds bibliotek samt bokbloggen Garanterat Bra Böcker som Länsbibliotek

Dalarna står bakom. Projektbaserade verksamheter om kulturrådsböcker som utgår från bibliotekens egen verksamhet bör prioriteras särskilt.

Ett förslag är att med jämna mellanrum särskilt prioritera satsningar på kulturrådsböcker i fördelning av bidrag till läs- och litteraturfrämjande insatser. Av enkäten att döma känner en stor del av biblioteken inte till att man kan söka bidrag för det – på frågan om biblioteken planerar att söka läsfrämjande medel för distributionsstödda titlar svarar drygt hälften av enkätens respondenter vet ej. Utförliga, riktade informationsinsatser om stödet bör därför göras.

Särskilt fokus på nationella minoriteters litteratur

Som tidigare framhållits har biblioteken uttryckt ett behov av information om distributionsstödda titlar på de nationella minoritetsspråken. Myndigheten kan dock konstatera att det finns ett informationsbehov här i två led – dels behöver Kulturrådet informera om dessa böcker i leveransen och dels behövs information om det faktum att böcker på de nationella minoritetsspråken sprids till alla bibliotek som tar emot distributionsstödet. Att dessa böcker sprids över hela landet är en tillgängliggörande insats som myndigheten hittills inte synliggjort tillräckligt.

Bibliotekslagens femte paragraf framhåller de nationella minoriteterna som en prioriterad grupp som biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt. I Kungliga bibliotekets skrift "Biblioteken och de nationella minoritetsspråken. En lägesbeskrivning" konstateras att biblioteken i landet i allmänhet inte uppfyller lagen. Det faktum att distributionsstödda böcker på nationella minoritetsspråk sänds ut till bibliotek runt om i hela landet är ett viktigt redskap för att kunna uppfylla lagen, och det behöver Kulturrådet synliggöra för samtliga parter som berörs av lagen.

Lyft författarperspektivet

Ingen av enkätens respondenter uppger att de samarbetar med förlag och endast fem bibliotek samarbetar med Författarcentrum gällande titlar som ingår i distributionsstödet. Dessa siffror skulle kunna stärkas avsevärt om biblioteken genomför satsningar där samarbeten med litteraturaktörer prioriteras.

Distributionsstödet är utformat för att via folkbiblioteken göra den litteratur som stöds med statsbidrag tillgänglig för läsare i hela landet och på så sätt stärka litteraturens ställning. Men som tidigare nämnts tar stödet

inte hänsyn till författarnas villkor och intressen. Även om författarna i sig inte är den huvudsakliga målgruppen med stödet, finns det flera utvecklingsmöjligheter att ta tillvara med bidraget, som kan gynna såväl författarna som bibliotek och förlag. Det kan exempelvis göras genom samordnade författarbesök folkbiblioteken emellan, med utgångspunkt i ett urval titlar i sändningarna. Insatser som dessa är fullt möjligt att söka stöd för inom bidraget till läs- och litteraturfrämjande insatser.

Digital utveckling av distributionsstödet

Som tidigare visats finns ett visst intresse för olika typer av digitala informationsinsatser från bibliotekens sida. De informationsinsatser som föreslås ovan bör rimligen vara digitalt tillgängliga. Något enstaka bibliotek framhåller i enkäten att det borde vara möjligt att göra de distributionsstödda titlarna tillgängliga i e-format. Att tillgängliggöra och sprida e-titlar på bibliotek utifrån ett distributionsstödsperspektiv väcker emellertid komplexa juridiska frågeställningar samt ersättningsfrågor som inte är möjliga att lösa för tillfället. Utvecklingen går dock framåt. I juni 2018 har ett ramavtal mellan biblioteken och en e-boksleverantör slutits för första gången (leverantören Overdrive Inc), men än återstår juridiska diskussioner.

För närvarande genomför Kungliga biblioteket en förstudie om utvecklingen av digitala bibliotekstjänster. Med utgångspunkt i vilka intresseområden och digitala perspektiv som pekas ut för biblioteken i den studien, vill Kulturrådet gärna diskutera hur en kommande digital utveckling av distributionsstödet skulle kunna utformas. Även i Kulturrådets översyn av litteraturstödet kommer möjliga digitala anpassningar av stödet diskuteras. De anpassningarna kan på sikt även vara relevanta för utvecklingen av distributionsstödet.

Kulturrådsböcker eller ej?

Kulturrådet kommer följa upp enkäten med en formell förfrågan till samtliga mottagare ifall de vill behålla stödet eller ej. Eftersom ett fåtal inte vill ha stödet längre, bör de ges möjligheten att inte längre ta emot det.

4. GENOMFÖRDA EXTERNA SAMRÅD, MÖTEN OCH RELATERAT

Samtliga avstämningar och diskussioner har ägt rum under 2018

1/2: Möte med Föreningen för regional biblioteksverksamhet (Lotta Brilioth Biörnstad, enhetschef, Kulturrådet, Andreas Åberg, handläggare Kulturrådet)

27/2: Kvalitetsdialog Kungliga biblioteket (Andreas Åberg)

12/4: Möte med Författarförbundet (Andreas Åberg, Johanna Övling, utredare Kulturrådet, Lotta Brilioth Biörnstad, Susanna Höijer, handläggare Kulturrådet)

24/4: Möte med KB:s Jesper Klein angående förstudien om digitala bibliotekstjänster (Andreas Åberg, Lotta Brilioth Biörnstad, Jan Kärrö, handläggare Kulturrådet)

7/5: Diskussion med Kulturrådets referensgrupp för nationella minoriteters kultur (Andreas Åberg)

16–17/5: Medverkan vid Biblioteksdagarna i Stockholm. Där diskuteras distributionsstödet med Region Örebro, Region Blekinge, KB m.fl. (Andreas Åberg, Nina Frid, Susanna Höijer)

14/8: Föreningen för regional biblioteksverksamhet. Skypemöte med föreningens arbetsgrupp för distributionsstöd (Andreas Åberg, Johanna Övling)

Intervju i Kultur i västs biblioteksmagasin noll27: www.noll27.se/2018/05/biblioteks dagar-med-tid-formaten/ (Andreas Åberg, Nina Ström, handläggare Kulturrådet)

REFERENSER

Biblioteken och de nationella minoritetsspråken: en lägesbeskrivning, Kungliga biblioteket, 2018.

Bibliotekslagen (2013:801).

Från ord till handling på väg mot en nationell biblioteksstrategi: utkast, Kungliga biblioteket, 2018.

Författarförbundets depeesch. Bilaga till *Den femte statsmakten*, Kungliga biblioteket, 2018.

Förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser.

Handlingsprogram för läsfrämjande, Statens kulturråd, 2019.

Läsa för livet: regeringens proposition, 2013/14:3.

Med läsning som mål, skrift, Statens kulturråd, 2015.

Utredningen om boken och kulturtidskriften, *Boken i tiden*: betänkande, SOU 1997:141.

KULTURRÅDET